



NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Emelőgépek körében végzett célvizsgálatok eredménye, értékelése



NEMZETGAZDASÁGI MINISZTERIUM

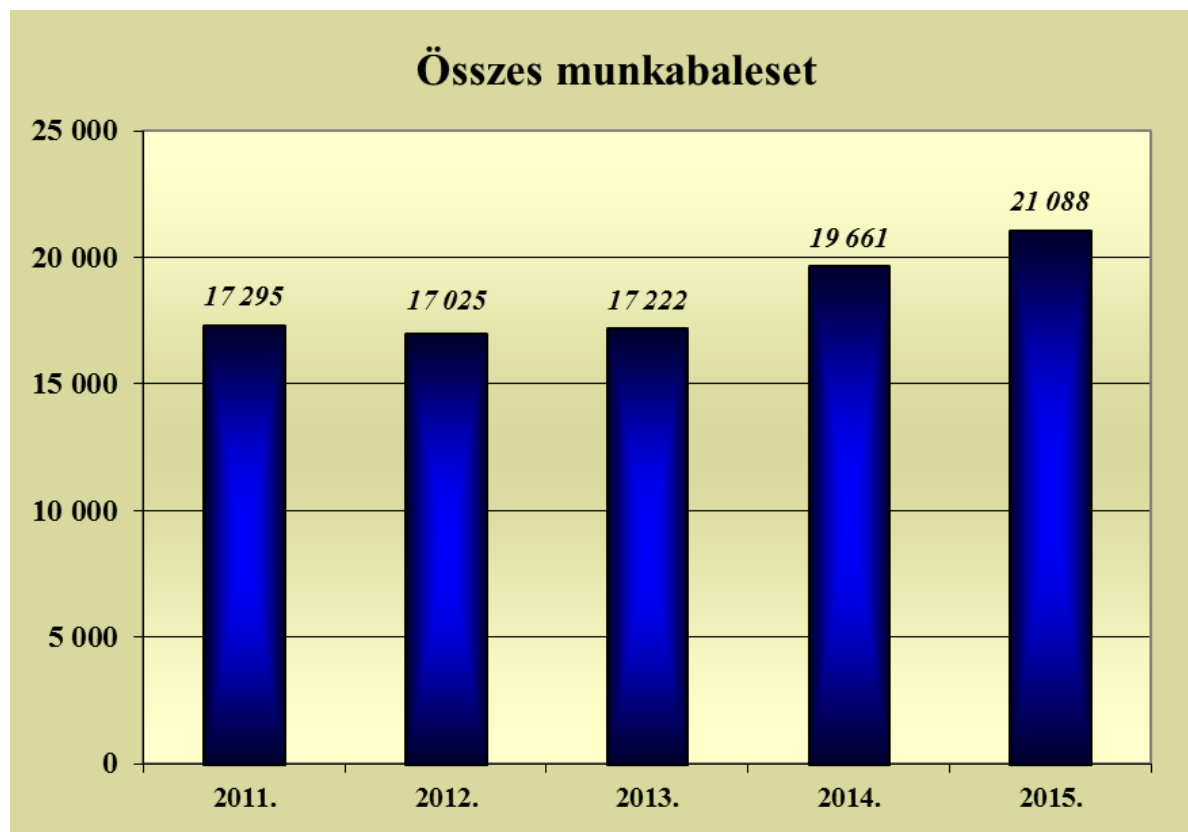
Felföldi Krisztina

**Nemzetgazdasági Minisztérium
Munkafelügyeleti Főosztály**

2016. június 9. Gyula

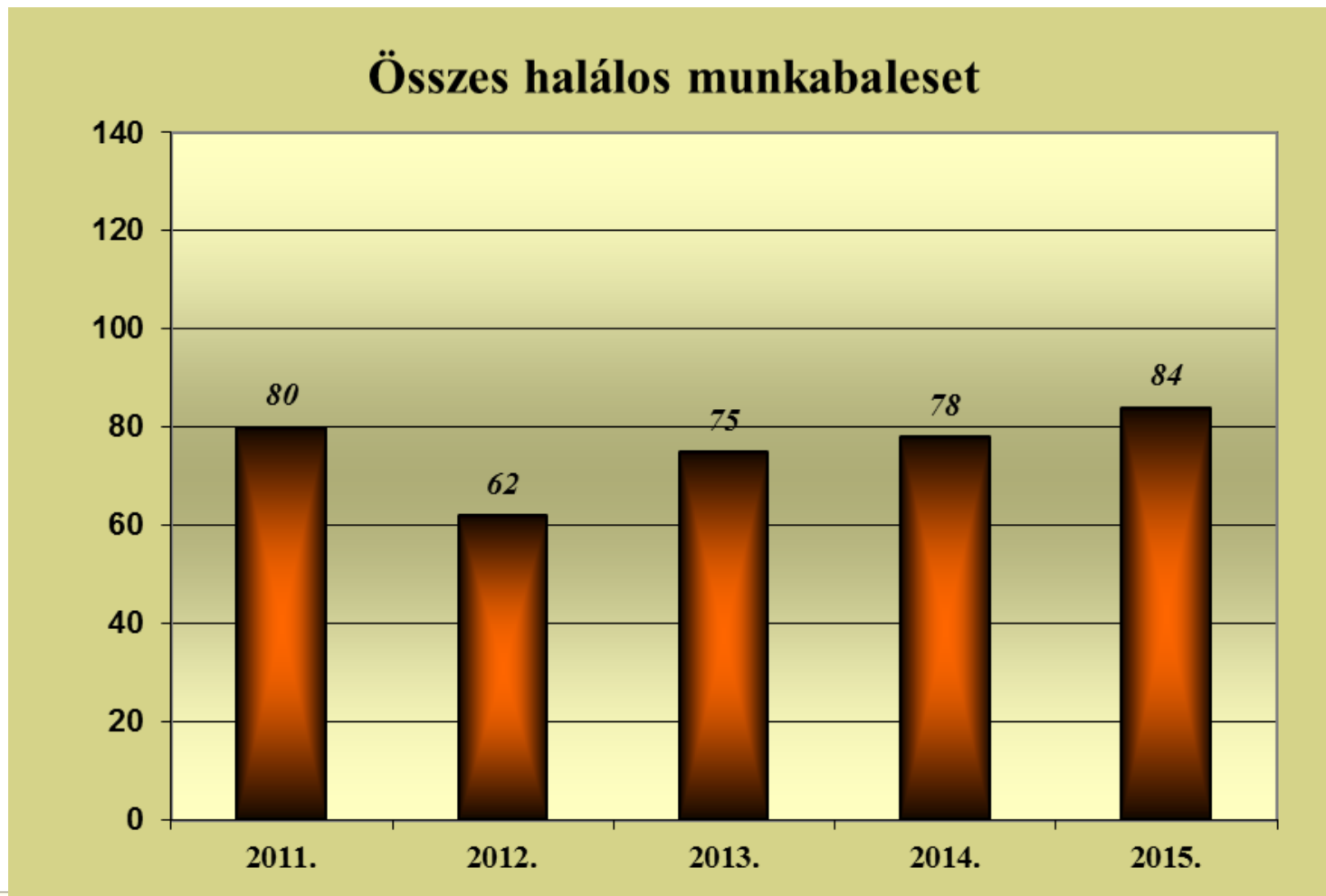
1. Az összes munkabaleset száma az elmúlt 5 évben

(a feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek alapján a külföldön és közúton történt munkabalesetekkel együtt)





Az összes halálos munkabaleset száma az elmúlt 5 évben





NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

Nemzetgazdasági ágazat	Munkabalesetek megoszlása																	
	Összes munkabaleset			Az összes munkabalesetből														
				halálos			súlyos csontkulás			egyéb súlyos			súlyos összesen			csontkulásos összesen		
	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő	össz.	férfi	nő
Mezőgazdaság	771	613	158	5	5	0	1	1	0	6	6	0	12	12	0	13	12	1
Feldolgozóipar (kivéve: gépipar)	3 612	2 441	1 171	6	6	0	13	11	2	5	4	1	24	21	3	62	55	7
Gépipar	4 195	3 279	916	5	5	0	5	5	0	6	6	0	16	16	0	72	61	11
Építőipar	808	796	12	25	25	0	1	1	0	14	14	0	40	40	0	19	19	0
Kereskedelem	2 415	1 279	1 136	7	6	1	1	1	0	2	2	0	10	9	1	24	21	3
Bányászat	3	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szálláshely, vendéglátás	634	222	412	1	0	1	2	2	0	1	0	1	4	2	2	12	6	6
Szállítás, raktározás, posta, távközlés	2 726	2 094	632	21	20	1	1	1	0	9	8	1	31	29	2	13	12	1
Egészségügyi, szociális ellátás	1 450	466	984	0	0	0	0	0	0	3	2	1	3	2	1	5	1	4
Pénzügyi tevékenység	98	25	73	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	1
Igazgatás, oktatás	2 095	773	1 322	4	3	1	1	1	0	8	6	2	13	10	3	14	6	8
Nyomozás, biztonsági tevékenység	118	83	35	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0
Háztartások	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb ágazatok	2 163	1 573	590	10	6	4	2	2	0	6	5	1	18	13	5	20	16	4
Összesen	21 088	13 646	7 442	84	76	8	27	25	2	62	54	8	173	155	18	255	209	46

I. A célvizsgálatok előkészítése

- A ma már NGM Munkafelügyeleti Főosztálya, akkor még mint **Nemzeti Munkaügyi Hivatal Munkavédelmi és Munkaügyi Igazgatósága** 2013. és 2014. évi munkavédelmi **ellenőrzési irányelvei** között is szerepelt az **Emelőgépek üzemeltetésének**, illetve az **Anyagmozgatási tevékenységeknek** a célvizsgálata.
- Az irányelvekben foglaltak alapján az NMH MMI főigazgató-helyettese a fővárosi/megyei kormányhivatalok munkavédelmi és munkaügyi szakigazgatási szervének munkavédelmi felügyelőiségei részére elrendelte a célvizsgálatokat.
- A célvizsgálatokat a NMH MMI Munkavédelmi Főosztálya készítette elő.
- A Felügyelőiségek munkavédelmi felügyelői az ellenőrzéseiket a központilag kidolgozott egységes szempontrendszer alapján végezték.

- A Főosztály a célvizsgálatba bevonandó munkáltatók kiválasztásához szempontokat jelölt meg:
 - megyére jellemző munkáltatók;
 - az építőiparhoz, a mezőgazdasághoz, a hulladékszállításhoz, valamint a termeléshez kapcsolódó anyagmozgatási technológiai folyamatok;
 - az alkalmazott emelőgépek és használatuk jogszerűsége;
 - a raktározásra/tárolásra használt állványok/emelőgépek;
 - az anyagmozgatással/emelőgépek üzemeltetésével foglalkoztatottak munkakörülményeinek vizsgálata.

I. A célvizsgálat előkészítése

- Vizsgálat alá kellett vonni:
 - a kézi és a gépi anyagmozgatási munkákat, technológiákat;
 - a munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények megvalósulását.

- A célvizsgálatokba bevonandó munkáltatók kiválasztása során szempont volt:
 - a megyére jellemző tevékenységek mindegyikéből legalább 1-1 kerüljön vizsgálatra;
 - munkáltató munkavállalói létszáma;
 - vizsgálták azokat a munkáltatókat is, amelyek „emelőgépes előélete” valamely szempontból már a látókörükbe került, pl. sok „emelőgépes” hiányosság volt korábban, vagy esetleg emelőgéppel kapcsolatos (súlyos) munkabaleset volt a munkáltatónál a megelőző 5 évben;
 - A második célvizsgálatnál az előző évi „emelőgépes” célvizsgálat tapasztalatait is javasolt volt figyelembe venni a kiválasztásnál.

Az ellenőrzés alá vont munkáltatók száma a célvizsgálat két-két hónapja alatt felügyelőnként legalább 10 volt.

II. A célvizsgálat eredményei, adatok

A mindkét célvizsgálatban 135 felügyelő vett részt.

	AM	EG
	2014.	2013.
Ellenőrzött munkáltatók száma:	1326	1312
Ebből:		
telephelyen:	976	1072
építési munkaterületen:	172	175
közúton, közterületen:	29	40
raktárban:	151	
más munkaterületen:	13	25

A dőlt számokkal az előző évi (emelőgépek) célvizsgálat hasonló adatai láthatók.



II. A célvizsgálatok eredményei, adatok

	AM 2014.	EG 2013.
Szabálytalansággal érintett munkáltatók száma:	1156 (87 %)	1237 (94 %)
Az ellenőrzött munkaeszközök száma:	8196	4438
Ebből:		
Daru:	1055	1139 (26 %)
Targonca:	1772	1601 (36 %)
Raktári felrakógép:	12	13
Munkaállvány:	82	176
Építési teher- és személyemelő:	32	36
Gépjármű emelő:	400	742
Emelőgép kiegészítő felszerelések (teher- megfogó/teherfellevő eszköz/függeszték stb.):	976	387
Folyamatos működésű anyagmozgató berendezés:	282	
Raktári állványok:	3585	

II. A célvizsgálatok eredményei, adatok

Szabálytalansággal érintett munkaeszközök száma és aránya:

	AM 2014.	EG 2013.
	2576 (31,4 %)	2421 (54 %)
Ebből:		
Daru:	357 (33,8 %)	551 (48 %)
Targonca:	927 (52,3 %)	1042 (66 %)
Raktári felrakógép:	3 (25 %)	8 (61 %)
Munkaállvány:	45 (54,8 %)	71 (40 %)
Építési teher- és személyemelő:	22 (68,7 %)	13 (36 %)
Gépjármű emelő:	233 (58,2 %)	431 (58 %)
Emelőgép kiegészítő felszerelések (tehermegfogó/teherfelvevő eszköz/függeszték stb.):	149 (15,2 %)	128 (33 %)
Folyamatos működésű anyagmozgató berendezés:	18 (6 %)	
Raktári állványok:	822 (22,9 %)	

forrás: hengerket mozgó hídaru, teherfelvevő biztonsági festéssel



II. A célvizsgálatok eredményei, adatok

**Az érintett munkáltató ellenőrzött
munkavállalóinak száma:**

AM 2014. EG 2013.

24096 fő 13897 fő

Ebből:

Kézi anyagmozgató: **11929** fő

Emelőgépet kezelő: **3626** 3868 fő

Emelőgépet használó: **1192** 809 fő

Emelőgép ügyintéző: **38** 35 fő

Karbantartó: **160** 112 fő

Az emelőgép hatókörében
tartózkodó: **4456** 2414 fő

Egyéb: **2695** 6659 fő

*fotó: emelőtargonca tekercsmegfogó
szerkezettel, irányító munkavállalóval*

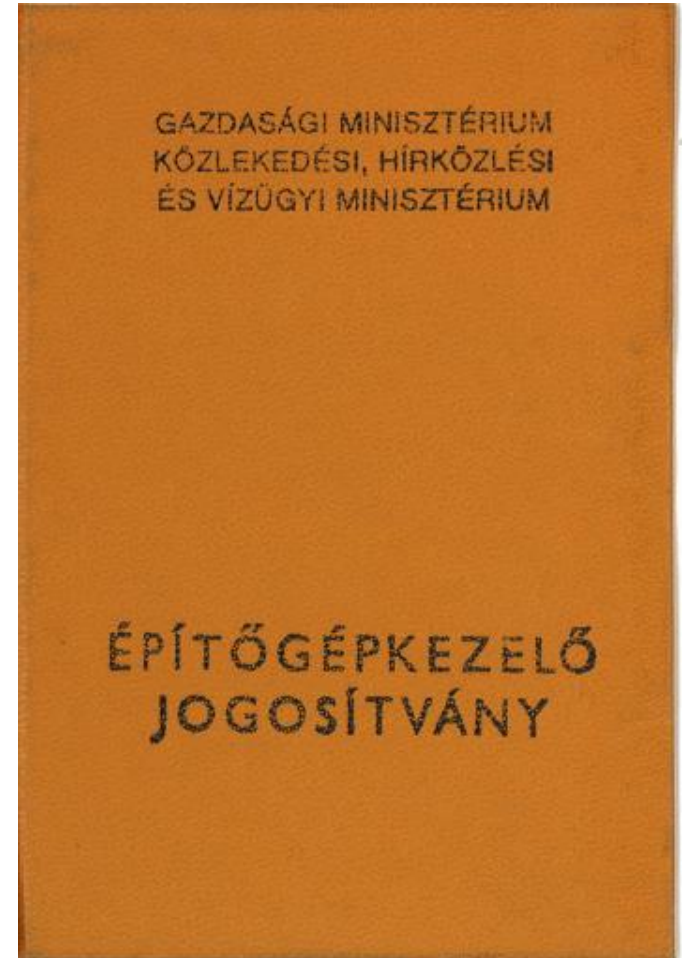


III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Kezelői jogosultság 1.

A tapasztalatok alapján – mindkét célvizsgálatnál – a legtöbb probléma a kezelői jogosultságokkal volt.

- Az ellenőrzési tematikákban kiemelten fontos szerepet kapott az emelőgépek kezelői jogosultságának az ellenőrzése.
- Az emelőgép kezelői jogosultságok terén az előző évi megállapításokhoz hasonlóan a második vizsgálatnál is még mindig sok a szabályozatlan, rendezetlen, ellentmondásos kérdés.
- 2009. január 1-je óta nincs lehetőség a korábban valamennyi ágazatban érvényes – a 6/1980. (I. 25.) ÉVM-KPM együttes rendelet alapján kiadott „mustársárga” – ÉPÍTŐGÉPKEZELŐ JOGOSÍTVÁNY kiadására, megszerzésére.
- A kezelői jogosultság érvényességéhez az orvosi alkalmasság érvényessége is hozzátartozik, ezen a területen sem mindenki előtt ismeretes a 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet 4. számú melléklet szerinti maximális időtartam, ameddig az életkortól függően, a jogosítvány érvényesíthető.



III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Kezelői jogosultság 2. a második vizsgálatnál

- Az emelőgép kezelők összesen 3411 db emelőgép kezelői jogosultságot adtak át az ellenőrzést végzőknek, azonban 64 esetben úgy kezelték az emelőgépet, hogy egyáltalán nem volt semmilyen kezelői jogosultságuk, vagy 68 esetben nem a kezelt emelőgépre szólt az. Ez a vizsgált esetek mintegy 4 %-a volt.
- A bemutatott emelőgép-kezelői jogosultságok közül:
 - 137 kezelői jogosultság az orvosi alkalmasság szempontjából nem volt érvényes;
 - 76 esetben az orvosi alkalmasság érvényességét nem a gépkezelő életkorához tartozó megengedett időtartamban állapították meg.
- Az áttekinthetetlen szabályozás miatt a munkáltatók, munkavállalók, munkavédelmi szakemberek, de még az emelőgépek vizsgálatait végző emelőgép szakértők körében is teljes a bizonytalanság a jelenleg hatályos emelőgép/targonca kezelő/vezető jogosítványok, az adott emelőgéphez szükséges végzettségek tekintetében.

III. Az ellenőrzések tapasztalatai

A gépjármű emelőknél teljes a tanácstalanság.

A munkáltatók szerint elfogadhatatlan, hogy gépjárműszerelők a gépjármű emelőket külön vizsga nélkül ne kezelhessék.

A probléma gyökere, hogy az autószerelő szakképesítésnek nem része az emelőgép-kezelő képzés.

Alapvetően az jelentene megoldást, ha az autószerelő szakképesítést alakítanák át, bővítenék ki az államilag elismert emelőgép-kezelő szakképesítéssel.

A cél az lehetne, hogy minden autószerelő szakképesítést szerző személy azzal párhuzamosan emelőgép-kezelő szakképesítést is szerezzen.

A munkáltatók a kezelői jogosultság igazolásához szükséges dokumentumok gyakran változó formái, valamint a vizsgáztatók körének folyamatos változásai miatt nehezen tudnak eligazodni a követelmények és a tanfolyamok között, ezért egyértelmű szabályozásra várnak, hogy annak megfelelhessenek.

2016.02.26. – Az NGM Munkafelügyeleti Főosztályának 2016. februárban aktualizált [tájékoztatója](#) - az építőgép-kezelő jogosítványok 2015.12.31. utáni érvényességéről.



<http://www.ommf.gov.hu/>

2016.02.26. - Az NGM Munkafelügyeleti Főosztályának aktualizált tájékoztatója

- az építőgép-kezelő jogosítványok 2015.12.31. utáni érvényességéről.

Az építőgép-kezelői jogosítványok 2015.12.31. utáni érvényességével kapcsolatban korábban megjelent tájékoztató aktualizálása vált indokolttá a 74/2015. (XII. 29.) NFM rendelettel kiadott jogszabályváltozások miatt.

Az építőgép-kezelő jogosultságokkal összefüggő korábbi tájékoztatók is megtalálhatók az [Emelőgép/építőgép-kezelők](#) menüpontban.

A tájékoztató [letöltése](#).

[160226-NGM.MF.epitogepkezekelo.pdf](#)

12. oldal:

*„A 2016-ban hatályos **OKJ3** szerint az Építő- és anyagmozgató gép kezelője (a szakmairány megjelölésével) **OKJ-s szakképzés időtartama 90-140 óra, mely teljes körűen tartalmazza a biztonságos munkavégzés ismeretanyagát.***

Erre való tekintettel a munkavédelmi hatóság a KHEM hatálya alá tartozó gépkezelői jogosítványt nem követeli meg.”

III. Az ellenőrzések tapasztalatai

- Az emelőgépeket többnyire rendeltetésszerűen használták, de durva hiba is előfordult 24 esetben. Pl. személyemelőként használták az emelőtargoncát, amikor a munkavállaló a rakodólapra állt, majd felemelték.
- Az egyik megyében 2014-ben két olyan halálos kimenetelű baleset is történt, amikor targoncával szabálytalanul végeztek személyemelést. A fém gitterbox kosárba szálltak be a személyek. Ezeknél a ládaszerű kosaraknál csak a 4 sarkon van láb és alul nincsenek összekötve, mint a fa rakodólapnál, így a villákról könnyen lebillenhet, mint ez két esetben sajnálatosan meg is történt.
- A célvizsgálat alatt az egyik egy hasonló súlyos veszélyeztetést tapasztalt, ahol két karbantartó villanszerelőt emelt fel szabálytalanul a TMK csoportvezető. A targonca a bemutatott dokumentumok szerint személyemelésre nem volt vizsgálva. (A következő fényképfelvétel az esetről készült.)

fotó: szabálytalan személyemelés



III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Hasonlóan kirívó eset volt, amikor a munkáltató székhelyének udvarán egy homlokrakodót emelőgépként használva, a gép villaszerelékének villaágaira akasztott drótkötélen és emelőláncon emeltek/szállítottak egy esztergagépet.

A függő esztergagép stabilitása nem volt biztosított.

Az emelőgépként használt homlokrakodó gép nem rendelkezett emelőgép naplóval, a kezelője nem rendelkezett a gép használatához kezelői jogosultsággal.

(A fényképfelvétel az esetről készült.)

fotó: szabálytalan teheremelés



III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Mentés 1.

Azoknál az emelőgépeknél, ahol a kezelő a magasban végzi a munkáját, előfordulhat műszaki hiba, vagy a kezelő lehet rosszul. Ekkor gondoskodni kell a kezelő lehozásáról, mentéséről, függetlenül attól, hogy a hiba műszaki és a kezelő tudja saját magát menteni, vagy a kezelőt kell haladéktalanul lehozni és orvosi segítséget kérni.

Mindezek legalább kétféle mentési megoldást kívánnak, amelyekre már a kockázatértékeléskor gondolni kell, úgy a személyi, szervezési, mint a technikai feltételek biztosításával és a feladatok gyakoroltatásával is.

A gyakoroltatásnak – az előírásokon túl – azért van fontos szerepe, mert éles helyzetben nincs idő megtanulni a teendőket, és bátorságot meríteni.

- A vizsgált, kezelőfülkével ellátott emelőgépek esetében – 15 kivételével – biztosították a kezelő biztonságos kimentésének személyi – pl. kiképzett mentőszemély(ek) – és tárgyi (pl. kötélhágcsó, biztonsági hevederzet, mentőkötél) feltételeit, üzemzavar, baleset vagy a kezelő rosszullétének esetére.
- Azoknál az emelőgépnél, ahol biztonságos megoldással nem lehetséges az emelő-berendezés kézi működtetése, ott egyéni mentő (önmentő) készüléket alkalmaztak 66 esetben.

fotó: komissiózó targoncával magasban a kezelő



III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Mentés 2.

- Azoknál a személytartóknál, ahol az önmentő alkalmazása és megléte kötelező, – 10 kivétellel – csak olyan személyeket emeltek fel a személytartóval, akik saját mentésüket (önmentésüket) képesek biztonságosan végrehajtani.
- A személytartóból, a magasban elakadást imitálva, az önmentést időszakonként – 17 kivétellel – gyakoroltatják. A mentés gyakorlati oktatása nem mindenhol történt meg igazolt módon, nem tudták a gépkezelők, hogy hol a kikötési pont, és hogyan kellene elvégezni az önmentést. Az önmentés céljából tartott hevederzet felülvizsgálatánál is voltak hiányosságok.
- 8 esetet kivéve ellenőrizték, hogy a személytartóban az önmentő készülék ott van és üzemképes.
- Az önmentő készülékek mentőkötelének félévenkénti felülvizsgálatát, és írásbeli nyilatkozat tételét a további felhasználhatóságáról 13 esetben nem teljesítették.
- 64 személytartó közül 14-nél hiányzott garantált teherviselő pont kijelölése és megkülönböztető színezéssel jelzése, ahová a mentő (önmentő) eszközöket kell erősíteni.
- A magasból való önmentés gyakoroltatására volt jó példa. (A következő fényképfelvétel az esetről készült.)



fotó: önmentés gyakoroltatása

III. Az ellenőrzések tapasztalatai

Az ellenőrzések eredményeként az eljáró felügyelők a következő intézkedéseket hozták:

• Hiányosság megszüntetését előíró határozatok	AM 2014.	EG 2013.
– Határozatok száma:	1130	1177 db
– Intézkedési pontok száma:	5143	5499 db
Felfüggesztő határozatok		
– Határozatok száma:	439	596 db
– Érintett munkavállalók száma:	1321	1890 fő
– Felfüggesztett emelőgépek/munkaeszközök száma:	520	960 db
– Felfüggesztett tevékenységek száma:	381	584 db
Foglalkoztatást megtiltó határozatok		
– Határozatok száma:	183	229 db
– Eltiltott munkavállalók száma:	292	403 fő
Figyelemfelhívások		
Figyelemfelhívások száma:	26	23 db
Munkavédelmi bírsághatározatok/figyelmeztetések		
– Határozatok száma:	19	23 db
– Munkavédelmi bírságok összege:	3 913 800	1 443 900 Ft
– Munkavédelmi figyelmeztetések száma:	22 db	

III. Az ellenőrzések tapasztalatai

ÖSSZEFOGLALÁS 1.

- Az anyagmozgatásra, emelőgépekre vonatkozó biztonsági szabályok sokkal szigorúbbak, mint a többi munkaeszközre vonatkozó szabályok. A munkáltatók fokozott figyelmet fordítanak a kézi anyagmozgatást végzőkre és az emelőgépek műszaki és biztonsági állapotára is.
- Sok munkáltató az NMH honlapjáról, a sajtóból, vagy emelőgép ügyintézőjétől, mások a munkavédelmi szakemberétől már az év elején értesült a 2014. évi célvizsgálatokról, az anyagmozgatással kapcsolatos célvizsgálatról is. Ezért egy részük az ellenőrzésre már időben fel tudott készülni. A munkáltatók képviselői és a munkavállalók, emelőgép kezelők is végig segítettek az ellenőrzések lefolytatását. A feltárt szabálytalanságokat megértették, az ellenőrzésekhez pozitívan álltak hozzá.
- Az NMH honlapján fenn volt az anyagmozgatás célvizsgálat tematikája is. Így a munkáltatók jelentős részének tudomása volt a célvizsgálat tartalmáról, mélységéről, nem érte őket váratlanul az ellenőrzés.
- A célvizsgálat hasznosnak bizonyult, mivel a több ezer hatósági intézkedésen túl a munkavédelmi hatóság különböző kommunikációs csatornákon is felhívta a munkáltatók, az emelőgépet üzemeltetők figyelmét az előírások teljesítésére.
- A vizsgálatba bevont munkáltatók segítettek a felügyelők munkáját.
- Előfordult, hogy a munkáltató a honlapon megjelent tájékoztató szerint maga is megvizsgálta az összes emelőgépét, és az azokkal kapcsolatos hiányosságokat megszüntette, így a helyszíni hatósági ellenőrzés csupán néhány kisebb hiányosságot tárt fel.

III. Az ellenőrzések tapasztalatai

ÖSSZEFOGLALÁS 2.

- A nagyobb létszámú, munkavédelmi szakembert rendszeresen foglalkoztató munkáltatóknak tudomásuk volt arról, hogy országos anyagmozgatás célvizsgálatot folytatnak a Munkavédelmi Felügyelőségek. Ennek következtében több helyen „már készültek” az ellenőrzésre.
- Ennek ellenére számos, esetenként kirívó szabálytalanságot is feltártak a munkavédelmi felügyelők, mely mutatja, hogy mennyire elmélyült magas szintű és alapos szakmai ismeretek szükségesek az emelőgépek üzemeltetéséhez.
- A munkáltatók részéről együttműködő magatartás mellett érzékelhető volt a témával kapcsolatos információk hiánya.
- Jól fogadták az új információkat az emelőgépek szabályos üzemeltetésével kapcsolatban, ugyanis ezen a téren nem rendelkeztek átfogó ismeretekkel.
- A célvizsgálat a munkahelyi körülmények javításában a feltárt hiányosságok megszüntetésére irányuló törekvések miatt a megfelelő szemlélet kialakítása terén jelentős szerepet játszott.



IV. Javaslatok

A célvizsgálat megállapításai, tapasztalatai alapján az előző évi – hasonló területet érintő – Emelőgépek célvizsgálat javaslataival szinte megegyező javaslatok születtek. Ezek a következők:

- A gépkezelői jogosultságok egységesítése. Legyen olyan jogosítvány (egységes) amiből megállapítható az adott típus kezelése és az orvosi alkalmasság. Az OKJ-s bizonyítványból ez nem derül ki.
- Legyen lehetőség azon munkavállalók, illetve természetes személyek szankcionálására, akik az emelőgép használatának szabályait megsértik, de szabálysértés nem tartozik a munkavédelmi bírság alkalmazásának körébe.
- Átláthatóbb, egyértelmű jogszabályi háttérre lenne szükség a képzésekkel, képzettségekkel kapcsolatban, azért, hogy mind a hatóság, mind a képző intézmények egységesen lássák a képzettséggel kapcsolatos munkáltatói feladatokat. Ez azt a célt szolgálná, hogy nem kellene a munkáltatóknak a képző cégek, a munkavédelmi szakemberek, továbbá a munkavédelmi hatóság közötti vélemény különbségek között tanácstalanul állnia.
- Javasolt, hogy legyen része az autószerelők képzésének a gépjármű emelők kezelése, használata, hiszen anélkül ezen szakemberek munkavégzése lehetetlen, és ezt már a szakmunkás iskolák műhelyeiben is jogosultság nélkül végzik a tanulók.

IV. Javaslatok

- Javaslat jogszabály módosítására: kisgépkészítők jogosultságok „keretbe” foglalása – mely eszközök, milyen szakképesítéssel párosítva; bizonyítvány, szakképesítés - vezetői engedély - a tanúsítványt, bizonyítványt kiadó szervezetek kötelezése, hogy hívják fel a tanfolyamon, képzésen résztvevők figyelmét, hogy a kezelői jogosultsághoz hozzátartozik a szükséges vezetői engedély megszerzése. Sok esetben nem is tudják, hogy szükséges külön kezelői jogosultság az adott gép kezeléséhez.
- A bizonyítvánnyal rendelkező gépkészítők részére a kezelői jogosultság orvosi alkalmasságának igazolására egységes eljárás kidolgozása lenne szükséges.

Új javaslat:

- A kézi anyagmozgatás megengedett tömegnormái – a korábbi előírás hatályon kívül helyezése miatt - nincsenek jogszabályi szinten meghatározva, a munkáltatóknál sem mindenhol szabályozzák. Célszerű lenne újra szabályozni.

fotó: a targoncavezető a biztonsági övet megfelelően használta

